

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ**

**Циклова комісія економіко-математичних дисциплін і
менеджменту**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фінанси підприємств

для студентів

спеціальності 073 Менеджмент

освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	1354/19
<i>УЖО</i> (підпис)	(прізвище, ініціали) 2019 р.

Київ – 2019

Розробник: Казакова Вікторія Іванівна, викладач циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат економічних наук

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту

Протокол від «29» серпня 2019 р. № 1

Голова циклової комісії О.Толоць О.В. Головчанська

Робочу програму перевірено
«29» серпня 2019 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи З.Л. Гейхман З.Л. Гейхман

Заступник директора з навчальної роботи Я.В. Карлінська Я.В. Карлінська

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	нормативна
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	1,5 / 45
Курс	4
Семестр	7
Кількість змістових модулів з розподілом:	1
Обсяг кредитів	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	45
Аудиторні	28
Модульний контроль	2
Семестровий контроль	–
Самостійна робота	15
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінанси підприємства» формування у студентів базових компетентностей з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів господарювання, формування фінансових ресурсів, фінансового планування, організації фінансової діяльності підприємств.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінанси підприємства» є: вивчення сутності й функцій фінансів підприємств, фінансових ресурсів та джерел їх формування; організації фінансів підприємств; набуття навиків фінансових розрахунків; оволодіння методами фінансового планування, оцінювання фінансового стану підприємства.

Предмет: організація фінансово-економічних відносини суб'єктів господарювання України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- використання понятійно-категоріальний апарат з дисципліни «Фінанси підприємства»;
- характеризувати закономірності розвитку підприємств різних організаційно-правових форм;
- визначати фінансовий результат діяльності підприємства;
- визначати та оцінювати потребу в оборотних коштах за допомогою різних методів нормування;
- здатність самостійно аналізувати показники оцінки фінансового стану підприємства;
- демонструвати вміння визначати порядок створення фінансових ресурсів підприємств та можливих напрямків її використання;
- демонструвати вміння планувати джерела формування і використання фінансових ресурсів;
- здатність самостійно вивчати зміни до законодавства з фінансово-господарської діяльності підприємства;
- оцінювати стан, проблеми та перспективи розвитку фінансової діяльності підприємства.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення дисципліни студент:

- вільно оперує понятійно-категоріальним апаратом з дисципліни «Фінанси підприємства»;
- характеризує закономірності розвитку підприємств різних організаційно-правових форм;
- розраховує фінансовий результат діяльності підприємства;
- визначає та оцінює потребу в оборотних коштах підприємства;
- аналізує показники оцінки фінансового стану підприємства;
- визначає порядок створення фінансових ресурсів підприємств та можливих напрямків її використання;

- планує джерела формування і використання фінансових ресурсів;
- самостійно вивчає зміни до законодавства з фінансово-господарської діяльності підприємства;
- оцінює стан, проблеми та перспективи розвитку фінансової діяльності підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Тема 1. Основи фінансів підприємств	6	2		-	-	1	5
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	8	2	2	-	-	1	
Тема 3. Формування і розподіл прибутку підприємства	8	2	2	-	-	1	5
Тема 4. Оборотні кошти та їх організація на підприємствах	8	2	2	-	-	1	
Тема 5. Оцінка фінансового стану підприємства	8	2	2	-	-	1	5
Тема 6. Фінансове планування на підприємствах	8	2	2	-	-	1	
Модульна контрольна робота	2						
Разом	45*	12	10	0	0	6	15

* з урахуванням модульних контрольних робіт (2 год.)

5. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основи фінансів підприємств

Поняття, суть і місце фінансів підприємств у фінансовій системі. Функції фінансів підприємств як внутрішня властивість і форма вияву їхньої сутності.

Поняття грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств. Економічні методи та способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування фінансових ресурсів. Поділ коштів підприємства на власні, позичені й залучені.

Основні принципи організації фінансів підприємств за ринкових умов.

Форми власності, галузеві та організаційні фактори, що визначають особливості фінансів підприємств у різних сферах і структурах економіки.

Сутність фінансової діяльності підприємств. Напрямки фінансової роботи. Сутність фінансового механізму підприємств, його складові (фінансові методи, фінансові важелі, правове, нормативне та інформаційне забезпечення). Інформаційна основа фінансової діяльності та нормативна база (правове регулювання) фінансової діяльності підприємств.

Ключові слова: фінанси підприємства, фінансова діяльність, фінансові ресурси, фінансова робота, нормативне регулювання фінансової діяльності підприємства.

Література: [1; 2; 4; 9].

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

Суть і значення грошових розрахунків в організації виробничо-господарської діяльності підприємства. Способи і форми розрахунків.

Види рахунків, що відкриваються підприємствам в установах банку.

Порядок відкриття в банку поточних рахунків у національній, іноземній валюті та інших рахунків. Напрями використання коштів з поточних рахунків.

Організація безготівкових розрахунків, вимоги до їх проведення, сфера використання. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками.

Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Клірингові розрахунки. Особливості розрахунків при наданні факторингових послуг підприємствам. Готівково-грошові розрахунки на підприємстві і сфери їх застосування.

Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст, значення для забезпечення нормальної господарської діяльності. Порядок пред'явлення претензій за розрахунками. Санкції в системі грошових розрахунків і платежів.

Ключові слова: готівкові розрахунки, безготівкові розрахунки, платіжне доручення, платіжна вимога, платіжна вимога-доручення, вексель, чек, розрахунково-платіжна дисципліна.

Література: [1; 2; 4; 6; 9].

Тема 3. Формування і розподіл прибутку підприємства

Економічний зміст прибутку. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства.

Валовий прибуток. Фактори, що впливають на формування валового прибутку. Формування собівартості реалізованої продукції та її вплив на прибуток. Встановлення цін на продукцію і формування прибутку. Визначення прибутку від операційної та звичайної діяльності підприємства до оподаткування і після нього.

Критичний обсяг виробництва продукції («точка беззбитковості»), графічний та аналітичний методи знаходження. Зміна критичного обсягу виробництва продукції під впливом окремих чинників.

Методи розрахунку прибутку. Прогнозування і планування прибутку підприємства.

Чистий прибуток підприємства, його розподіл і використання, фонди грошових коштів підприємства, що формуються за рахунок чистого прибутку.

Рентабельність продукції як відносний показник ефективності роботи підприємства. Порядок визначення прибутковості підприємства.

Ключові слова: фінансовий результат, прибуток, збиток, ефективність роботи підприємства, рентабельність, прибутковість.

Література: [1; 2; 4; 6].

Тема 4. Оборотні кошти та їх організація на підприємствах

Суть оборотних активів, основи їх організації. Склад і структура оборотних активів, їх значення в забезпеченні кругообігу коштів підприємства.

Методи визначення потреб в оборотних коштах. Метод прямого обчислення потреби в оборотних коштах і сфери його застосування-Поняття норм і нормативів оборотних коштів. Економічний метод обчислення потреби в оборотних коштах.

Структура джерел формування оборотних коштів підприємства. Показники ефективності використання оборотних коштів.

Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів; оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва; скорочення тривалості виробничого циклу; поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення виробництва; прискорення реалізації виробленої продукції. Проблеми нестачі оборотних коштів і поповнення їх обсягів до нормативного рівня за умов кризової економічної ситуації на підприємстві.

Ключові слова: оборотні засоби, оборотні активи, потреба в оборотних коштах, нормування оборотних коштів, ефективність використання оборотних коштів.

Література: [1-3; 4; 6; 9].

Тема 5. Оцінка фінансового стану підприємства

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Показники бухгалтерської звітності, які використовуються для оцінки фінансового стану.

Загальна характеристика майна (коштів) підприємства, його складу, розміщення та структури. Оцінка складу майна за такими показниками: основні кошти і довгострокові вкладення, оборотні кошти (матеріальні оборотні кошти,

гроші та короткострокові цінні папери). Оцінка ліквідності оборотних активів підприємства, оцінка їхньої ефективності.

Платоспроможність підприємства як показник фінансового стану.

Суть платоспроможності та її оцінка за даними балансу. Показники платоспроможності підприємства.

Суть фінансової стійкості підприємства. Система показників фінансової стійкості підприємства та її значення.

Оцінка рентабельності роботи підприємства. Вплив рентабельної роботи підприємства на його фінансовий стан. Оцінка рентабельності продукції. Оцінка рентабельності виробничих фондів. Оцінка рентабельності власних коштів. Оцінка рентабельності довгострокових фінансових вкладень. Оцінка фінансового результату діяльності підприємства. Оцінка факторів, що впливають на прибуток.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Ключові слова: фінансовий стан підприємства, майновий стан підприємства, платоспроможність, ліквідність, фінансова стійкість, рентабельність.

Література: [1-3; 5; 7; 8].

Тема 6. Фінансове планування на підприємствах

Зміст, мета і завдання фінансового планування. Фінансове планування як процес визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах, прогнозування їх надходжень.

Методи фінансового планування. Балансовий метод. Програмно-цільовий метод. Нормативний метод. Метод коефіцієнтів.

Інформаційна база фінансового планування. Аналіз фінансових показників звітного періоду. Показники виробничо-господарської діяльності планового періоду як вихідна база для фінансового планування.

Зміст і структура фінансового плану підприємства. Розрахунок доходів, визначення доходу від реалізації продукції, робіт та послуг. Розрахунок надходжень від фінансової та інвестиційної діяльності. Визначення потреби в довгострокових кредитах, у залученні коштів з інших зовнішніх джерел.

Планування витрат на виробництво й реалізацію продукції, відрахувань у цільові фонди, витрат на розширення, реконструкцію та технічне переоснащення виробництва.

Виконання фінансового плану. Контроль за виконанням фінансового плану.

Зміст оперативного фінансування плану надходження коштів і проведення платежів, його призначення, порядок складання і контроль за виконанням.

Бізнес-план, його структура та призначення.

Ключові слова: фінансове планування, фінансовий план, оперативний фінансовий план, складання фінансового плану, бізнес-план.

Література: [1; 2; 4; 6; 9; 10].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	6	6
Відвідування семінарських занять	1	5	5
Робота на семінарському занятті	10	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25
	Разом	-	81
Максимальна кількість балів: 81			
Розрахунок коефіцієнта: 0,81			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Виконання самостійної роботи опрацювання питань та написання рефератів за відповідною темою.

Тема 1. Основи фінансів підприємств

Питання для самостійного опрацювання:

1. Організація фінансової роботи підприємства.
2. Зміст та завдання управління фінансами підприємства.
3. Господарський механізм та його складові елементи

Теми рефератів:

1. Фінанси підприємств в умовах ринкової економіки в Україні.
2. Система управління фінансами на підприємстві.
3. Підприємство у сфері фінансово-правових відносин.
4. Державне регулювання формуванням ресурсів підприємства.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

Питання для самостійного опрацювання:

1. Розрахунково-платіжна дисципліна.
2. Наслідки порушення платіжної дисципліни та способи її зміцнення.

Теми рефератів:

1. Організація грошово-готівкових розрахунків на підприємстві.
2. Вексельний обіг. Міжнародна та вітчизняна практика.
3. Порядок пред'явлення претензій та застосування санкцій.

Тема 3. Формування і розподіл прибутку підприємства

Питання для самостійного опрацювання:

1. Економічна суть рентабельності. Показники рентабельності.
2. Економічні фактори, що впливають на розмір прибутку.

Теми рефератів:

1. Роль і місце прибутку в економіці підприємства.
2. Особливості розподілу прибутку між державою та суб'єктами господарювання.

Тема 4. Оборотні кошти та їх організація на підприємствах

Питання для самостійного опрацювання:

1. Нормування оборотних коштів. Визначення потреби в оборотних коштах.
2. Визначення наявності та ефективності використання оборотних коштів.

Теми рефератів:

1. Резерви та наслідки зменшення запасів матеріальних ресурсів.
2. Контроль за використанням оборотних коштів.
3. Факторингові послуги підприємствам. Вимоги до проведення та сфера застосування.

Тема 5. Оцінка фінансового стану підприємства

Питання для самостійного опрацювання:

1. Оцінка фінансової стійкості підприємства.
2. Оцінка ділової активності підприємства.
3. Методика оцінки кредитоспроможності підприємства.

Теми рефератів:

1. Бухгалтерський баланс – основне джерело для оцінки фінансового стану підприємства.
2. Джерела формування капіталу підприємства.

Тема 6. Фінансове планування на підприємствах

Питання для самостійного опрацювання:

1. Механізм розрахунку доходів та видатків підприємства.
2. Планування руху грошових коштів.
3. Бюджетування та контролінг в системі оперативного фінансового планування на підприємстві.

Теми рефератів:

1. Балансовий метод фінансового планування.
2. Програмно-цільовий метод фінансового планування.
3. Нормативний метод фінансового планування.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за 10-бальною шкалою.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи,

зокрема, модульний контроль. Проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення певного змістового модулю.

Під час вивчення дисципліни використовуються такі форми модульного контролю:

- письмова розгорнута відповідь на поставлене питання.
- вирішення тестових і ситуаційних завдань;
- розв'язання практичних задач.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Під час вивчення дисципліни застосовується така форма семестрового контролю як залік. Виставляється за результатами виконання студентами програми курсу.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Зараховано	90-100
	82-89
	75-81
	69-74
	60-68
Не зараховано	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни «Фінанси підприємства»

Разом: 45 год., лекції – 12 год., семінарські – 10 год., індивідуальна робота – 6 год., самостійна робота – 15 год., модульний контроль – 2 год.

Кількість балів за модулем	Теми лекцій	Теми семінарських занять	Самостійна робота	Види поточного контролю
81 бал	Тема 1. Основи фінансів підприємств	Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	5 балів	Модульна контрольна робота (25 балів)
	Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	Тема 3. Формування і розподіл прибутку підприємства		
	Тема 3. Формування і розподіл прибутку підприємства	Тема 4. Оборотні кошти та їх організація на підприємствах	5 балів	
	Тема 4. Оборотні кошти та їх організація на підприємствах	Тема 5. Оцінка фінансового стану підприємства	5 балів	
	Тема 5. Оцінка фінансового стану підприємства	Тема 6. Фінансове планування на підприємствах	5 балів	
	Тема 6. Фінансове планування на підприємствах			

8. Рекомендована література

Базова література

1. Григорук А. А. Фінанси та фінанси підприємств у схемах та таблицях : навч. посіб. / А. А. Григорук ; Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. – Тернопіль : [б. в.], 2015. – 287 с.
2. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : підруч. / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 504 с.
3. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / О. О. Шеремет ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет харчових технологій. – К. : Кондор, 2010. – 193 с.

Додаткова література

4. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / М. М. Бердар ; Міністерство освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 351 с.
5. Говорушко Т. А. Управління фінансовою санацією підприємства : підруч. / Т. А. Говорушко [та ін.] ; ред. Т. А. Говорушко. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 400 с.
6. Данілов О. Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях : навч. посіб. / О. Д. Данілов, Т. В. Паєнко ; Міністерство освіти і науки України, Київський економічний інститут менеджменту. – К. : КНГ, 2009. – 270 с.
7. Нестерова С. В. Фінансовий менеджмент : практикум : навч. посіб. / С. В. Нестерова ; МДУ. – К. : Кондор, 2018. – 267 с.
8. Петленко Ю. В. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Ю. В. Петленко. – К. : Кондор, 2007. – 295 с.
9. Стасюк Г. А. Фінанси підприємств : навч. посіб. / Г. А. Стасюк. – Херсон : Олді-плюс, 2010. – 477 с.
10. Тарасюк Г. М. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. М. Тарасюк, Л. І. Шваб. – К. : Каравела, 2003. – 432 с.

9. Додаткові ресурси

1. Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – Офіційний WEB-портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Міністерство фінансів України : [Електронний ресурс]. – Офіційний WEB-портал. – Режим доступу : <https://www.minfin.gov.ua/>.
3. Державна фіскальна служба України. – [Електронний ресурс]. – Офіційний WEB-портал. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/>
4. Фінанси України : Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал. – [Електронний ресурс]. – Офіційний WEB-портал. – Режим доступу : <http://finukr.org.ua/>.
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – [Електронний ресурс]. – Офіційний WEB-портал. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.